

Il-vittmi ta' għarqa ta' vapur bil-bandiera tal-Panama jistgħu jressqu azzjoni għal responsabbiltà quddiem il-qrati Taljani kontra l-korpi Taljani li kklassifikaw u ċċertifikaw dan il-vapur

Dawn il-korpi jistgħu jgawdu mill-immunità ġuridika biss sa fejn l-attivitàjiet tagħhom kienu espressjoni tas-setgħa pubblika tal-Istat tal-Panama

Fis-sentenza Rina (C-641/18), mogħtija fis-7 ta' Mejju 2020, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet, fl-ewwel lok, li rikors għad-danni, ipprezentat kontra persuni ġuridiċi rregolati mid-dritt privat, li jeżerċitaw attività ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni ta' bastimenti f'isem u fuq delega ta' Stat terz, jaq' taħt il-kunċett ta' "materji ċivili u kummerċjali", fis-sens tal-Artikolu 1(1) tar-Regolament Nru 44/2001¹ (iktar 'il quddiem ir-"Regolament Brussell I") u, konsegwentement, taħt il-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-regolament, peress li din l-attività ma hijiex eżerċitata abbażi ta' prerogattivi ta' setgħa pubblika fis-sens tad-dritt tal-Unjoni. Fit-tieni lok, hija rrelevant li l-prinċipju tad-dritt internazzjonali konswetudinarju dwar l-immunità ġudizzjarja ma jipprekludix l-eżerċizzju, mill-qorti nazzjonali adita, tal-ġurisdizzjoni prevista mill-imsemmi regolament f'tilwima dwar tali rikors, meta din il-qorti tikkonstata li tali korpi ma użawx il-prerogattivi tas-setgħa pubblika fis-sens tad-dritt internazzjonali.

FI-2006, il-vapur Al Salam Boccaccio'98, bil-bandiera tal-Panama, għereq fil-Baħar l-Aħmar, u ħalla iktar minn 1 000 vittma. Membri tal-familja tal-vittmi u passiġġieri li salvaw mill-għarqa pprezentaw rikors quddiem it-Tribunale di Genova (il-Qorti ta' Genova, l-Italja) kontra Rina SpA u Ente Registro Italiano Navale (iktar 'il quddiem, flimkien, il-"kumpanniji Rina"), jiġifieri l-kumpanniji li wettqu l-operazzjonijiet ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni tal-vapur mgħarraġ u li s-sede tagħhom tinsab f'Genova. Ir-rikorrenti jitolbu kumpens għad-danni patrimonjali u mhux patrimonjali li jirriżultaw mir-responsabbiltà ċivili eventwali tal-kumpanniji Rina, billi jsostnu li l-imsemmija operazzjonijiet kienu l-orijni tal-għarqa. Il-kumpanniji Rina eċċepew in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tal-qorti adita billi invokaw il-prinċipju tal-immunità ġudizzjarja, peress li l-operazzjonijiet ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni li huma wettqu saru fuq delega tar-Repubblika tal-Panama u, konsegwentement, jikkostitwixxu manifestazzjoni ta' prerogattivi sovrani tal-Istat li jiddelega. Il-qorti adita, b'dubbi dwar il-ġurisdizzjoni tal-qrati Taljani, għamlet talba għal deċiżjoni preliminari.

Fl-ewwel lok, il-Qorti tal-Ġustizzja ffokat fuq l-interpretazzjoni tal-kunċett ta' "materji ċivili u kummerċjali", fis-sens tal-Artikolu 1(1) tar-Regolament Brussell I, fir-rigward tal-attivitàjiet ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni ta' vapuri mwettqa mill-kumpanniji Rina fuq delega jew f'isem ir-Repubblika tal-Panama, sabiex jiġi stabbilit jekk il-qrati Taljani humiex kompetenti skont l-Artikolu 2(1) ta' dan ir-regolament². Qabel xejn il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li, għalkemm ċertu tilwim bejn awtorità pubblika u persuna rregolata mid-dritt privat jista' jaq' taħt il-kamp ta' applikazzjoni tar-Regolament Brussell I meta l-azzjoni ġudizzjarja ttrirrigwarda atti mwettqa mingħajr użu tas-setgħa pubblika (*iure gestionis*), dan ma jkunx il-każ meta l-awtorità pubblika taġixxi fl-eżerċizzju tas-setgħa pubblika tagħha (*iure imperii*). F'dan ir-rigward, il-

¹ Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001 tat-22 ta' Diċembru 2000 dwar ġurisdizzjoni u rikonossiment u eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti: Kapitolu 19, Vol. 4, p. 42). Din id-dispożizzjoni tipprevedi, b'mod partikolari, li dan ir-regolament japplika f'materji ċivili u kummerċjali.

² Abbażi ta' din id-dispożizzjoni, il-persuni ddomiċiljati fuq it-territorju ta' Stat Membru huma mħarrka, bħala prinċipju, tkun xi tkun in-nazzjonalità tagħhom, quddiem il-qrati ta' dan l-Istat Membru.

Qorti tal-Ġustizzja kkunsidrat li huwa rrilevanti li ċerti attivitajiet ġew eżerċitati fuq delega ta' Stat: fil-fatt, is-sempliċi fatt li ċerti setgħat huma ddelegati minn att ta' awtorità pubblika ma jimplikax li dawn is-setgħat huma eżerċitati *iure imperii*. L-istess japplika għall-fatt li l-operazzjonijiet inkwistjoni twettqu għan-nom u fl-interess tar-Repubblika tal-Panama, peress li l-fatt li att jitwettaq f'isem u fl-interess ta' Stat ma jimplikax dejjem l-eżerċizzju tas-setgħa pubblika. Barra minn hekk, il-fatt li ċerti attivitajiet għandhom għan pubbliku ma jikkostitwixxix, fih innifsu, element suffiċjenti sabiex jikkwalifika dawn l-attivitajiet bħala li huma mwettqa *iure imperii*. Għalhekk, il-Qorti tal-Ġustizzja enfasizzat li, **sabiex jiġi ddeterminat jekk l-operazzjonijiet inkwistjoni fil-kawża prinċipali twettqux fl-eżerċizzju tas-setgħa pubblika, il-kriterju rrilevanti huwa l-użu tas-setgħat eżorbitanti fir-rigward tar-regoli applikabbli fir-relazzjonijiet bejn l-individwi.**

Dwar dan, il-Qorti tal-Ġustizzja rrilevat li l-operazzjonijiet ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni mwettqa mill-kumpanniji Rina kienu jikkonsistu biss f'li jiġi stabbilit li l-vapur eżaminat kien jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti mid-dispożizzjonijiet leġiżlattivi applikabbli u, fl-affermattiv, il-ħruġ taċ-ċertifikati korrispondenti. L-interpretazzjoni u l-għażla tar-rekwiżiti tekniċi applikabbli kienu rriżervati, huma, għall-awtoritajiet tar-Repubblika tal-Panama. Ċertament, il-verifika tal-vapur minn kumpannija ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni tista, jekk ikun il-każ, twassal għar-revoka taċ-ċertifikat minħabba n-nuqqas ta' konformità ma' dawn ir-rekwiżiti. Madankollu, tali revoka ma tirriżultax mis-setgħa deċiżjonali tal-imsemmija kumpanniji, li jaġixxu f'kuntest leġiżlattiv iddefinit minn qabel. Jekk, wara r-revoka ta' ċertifikat, vapur ma jkunx jista' jibqa' jbahħar, dan ikun minħabba s-sanzjoni li hija imposta mil-liġi. Konsegwentement, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonkludiet li, **bla ħsara għall-verifiki li għandha twettaq il-qorti tar-rinviju, l-operazzjonijiet ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni imwettqa mill-kumpanniji Rina ma jistgħux jitqiesu bħala li huma mwettqa fl-eżerċizzju ta' prerogattivi ta' setgħa pubblika fis-sens tad-dritt tal-Unjoni.**

Fit-tieni lok, il-Qorti tal-Ġustizzja eżaminat l-eventwali effett, għall-finijiet tal-applikabbiltà tar-Regolament Brussell I, tal-eċċezzjoni bbażata fuq il-prinċipju tad-dritt internazzjonali konswetudinarju dwar l-immunità ġudizzjarja. Il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li hija diġà ddeċidiet li, fl-istat attwali tal-prattika internazzjonali, **l-immunità ġudizzjarja tal-Istati ma għandhiex valur assolut**, iżda hija ġeneralment irrikonnoxxuta meta t-tilwima tikkonċerna atti ta' sovrani ta' mwettqa *iure imperii*. Min-naħa l-oħra, din **tista' tiġi eskluża jekk l-azzjoni ġudizzjarja tirrigwarda atti li ma jaqgħux taħt is-setgħa pubblika**. L-immunità ġudizzjarja tal-korpi rregolati mid-dritt privat, bħall-kumpanniji Rina, ma hijiex ġeneralment irrikonnoxxuta f'dak li jikkonċerna l-operazzjonijiet ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni tal-vapuri, meta dawn ma jkunux twettqu *iure imperii* fis-sens tad-dritt internazzjonali. Għaldaqstant, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonkludiet li l-imsemmi prinċipju ma jipprekludix l-applikazzjoni tar-Regolament Brussell I f'tilwima bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, meta l-qorti adita tikkonstata li l-korpi ta' klassifikazzjoni u ta' ċertifikazzjoni ma użawx il-prerogattivi tas-setgħa pubblika, fis-sens tad-dritt internazzjonali.

TFAKKIRA: Ir-rinviju għal deċiżjoni preliminari jippermetti, lill-qorti tal-Istati Membri fil-kuntest ta' kawża mressqa quddiemhom, li jitolbu lill-Qorti tal-Ġustizzja interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni jew li tiddeċiedi dwar il-validità ta' att tal-Unjoni. Il-Qorti tal-Ġustizzja ma tiddeċidix il-kawża nazzjonali. Hija l-qorti nazzjonali li għandha ssib soluzzjoni għall-kawża skont id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja. Din id-deċiżjoni torbot, bl-istess mod, lill-qorti nazzjonali l-oħra li quddiemhom titressaq problema simili.

Dokument mhux uffiċjali għall-użu tal-mezzi tal-komunikazzjoni li ma jorbotx lill-Qorti tal-Ġustizzja.

It-test sħiħ tas-sentenza jinsab fis-sit CURIA mill-jum li fih tingħata s-sentenza

Kuntatt għall-istampa: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355